

POSTANOWIENIE

Dnia 18 grudnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Elżbieta Karska

w sprawie z wniosku obrońcy obwinionej sędzi Sądu Rejonowego dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie X. Y. – adwokata K. J. po rozpoznaniu na posiedzeniu bez udziału stron w dniu 18 grudnia 2023 r. w przedmiocie dopuszczalności wniosku o zbadanie w trybie art. 29 § 6 p. 2 w zw. z art. 29 § 5 w zw. z art. 29 § 18 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności sędziego Sądu Najwyższego Marka Motuka

postanowił:

odrzuć wniosek

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 25 stycznia 2023 r. obrońca SSR dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie X. Y. – adw. K. J. złożył wniosek o zbadanie spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności przez sędziego Sądu Najwyższego Marka Motuka w związku z doręczeniem zawiadomienia o składzie rozpoznającym sprawę zażalenia zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych z dnia 21 września 2022 r. na postanowienie Sądu Najwyższego – Izby Odpowiedzialności Zawodowej z dnia 14 września 2022 r., sygn. akt I ZZ 7/22. Obrońca wniósł o stwierdzenie przesłanek z art. 29 § 5 u.s.n. i wyłączenie od rozpoznania sprawy przed Sądem Najwyższym, Izba Odpowiedzialności Zawodowej do sygnatury akt: II ZZ 11/22 SSN Marka Motuka wyznaczonego do składu rozpoznającego sprawę dyscyplinarną obwinionej, to jest o stwierdzenie, że z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jego powołaniu i jego postępowania po powołaniu, Marek Motuk nie spełnia wymogów niezawisłości i bezstronności, a w okolicznościach sprawy obwinionej i z uwzględnieniem okoliczności jej dotyczących może to doprowadzić

do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności, mającego wpływ na wynik sprawy. Ponadto wniósł o zwrócenie się przez Sąd Najwyższy do Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego i Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Karnej o nadesłanie wykazu wszystkich spraw, w których orzekał w Sądzie Najwyższym Marek Motuk i przeprowadzenie dowodu z tego wykazu na okoliczność orzekania przez Marka Motuka po wydaniu uchwały połączonych Izb Sądu Najwyższego – Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 23 stycznia 2020 r., sygn. akt BSA 1-4110-1/20, to jest w sytuacji, w której powinien był on powstrzymać się od wykonywania jakichkolwiek zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości. Ponadto obrońca wniósł o zwrócenie się przez Sąd Najwyższy do Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego i Prezesa Sądu Najwyższego kierującego Izbą Karną o nadesłanie kopii wniosków Marka Motuka o wyłączenie od udziału w sprawach, do których rozpoznania został wyznaczony oraz o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z tych dokumentów na okoliczność świadomości, co do istnienia wątpliwości odnośnie niezawisłości i bezstronności wynikającej z wadliwego aktu jego powołania. Obrońca obwinionej wnioskował też o niezwłoczne poinformowanie o imionach i nazwiskach członków składu wyznaczonego do rozpoznania głównego wniosku w celu umożliwienia złożenia ewentualnego wniosku o ich wyłączenie.

W uzasadnieniu wniosku o zbadanie spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności wnioskodawca wskazał, że sędzia Sądu Najwyższego Marek Motuk został powołany do Sądu Najwyższego w wadliwej procedurze na podstawie rekomendacji Neo-KRS, co powoduje, że nie spełnia on wymogów niezawisłości i bezstronności z uwagi na nadmierny wpływ władzy wykonawczej na skład tej władzy sądowniczej. Zdaniem obrońcy Neo-KRS to organ wadliwie ukonstytuowany z punktu widzenia standardów konstytucyjnych, konwencyjnych i traktatowych. Ponadto, jak podkreślono, powołanie nastąpiło po uchwale trzech izb Sądu Najwyższego oraz z naruszeniem postanowienia Naczelnego Sądu Administracyjnego o zabezpieczeniu. Zdaniem składającego wniosek SSN Marek Motuk lekceważył fakt oczywistej wadliwości swojego powołania, gdyż nie powstrzymuje się od orzekania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Na wstępie należy zaznaczyć, że zgodnie z art. 29 § 5 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym – dalej u.SN (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1904 ze zm.) dopuszczalne jest badanie spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego lub sędziego delegowanego do pełnienia czynności sędziowskich w Sądzie Najwyższym wymogów niezawisłości i bezstronności, z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jego powołaniu i jego postępowania po powołaniu, na wniosek strony lub uczestnika postępowania przed Sądem Najwyższym, jeżeli w okolicznościach danej sprawy może to doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości lub bezstronności, mającego wpływ na wynik sprawy z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy.

Wniosek o stwierdzenie powołanych w ustawie o Sądzie Najwyższym przesłanek powinien być złożony wobec sędziego Sądu Najwyższego lub sędziego delegowanego do pełnienia czynności sędziowskich w Sądzie Najwyższym, wyznaczonego do składu rozpoznającego: środek zaskarżenia, sprawę dyscyplinarną, sprawę o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej lub tymczasowe aresztowanie sędziów, asesorów sądowych, prokuratorów i asesorów prokuratury, sprawę z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych dotyczącą sędziego Sądu Najwyższego oraz sprawę z zakresu przeniesienia sędziego Sądu Najwyższego w stan spoczynku (art. 29 § 6 u.SN). Poza tym, wniosek z art. 29 § 5 u.SN powinien zostać złożony w terminie tygodnia od dnia zawiadomienia uprawnionego do złożenia wniosku o składzie rozpoznającym sprawę.

Wniosek powinien również spełniać wymogi, o których mowa w art. 29 § 9 u.SN, tj. wymogi przewidziane dla pisma procesowego, a także zawierać żądanie stwierdzenia, że w danej sprawie zachodzą przesłanki, o których mowa w art. 29 § 5 u.SN oraz powoływać okoliczności uzasadniające żądanie wraz z dowodami na ich poparcie. Niespełnienie wskazanych wymogów formalnych skutkuje odrzuceniem wniosku z art. 29 § 5 u.SN bez wezwania do usunięcia braków formalnych (art. 29 § 9 pkt 1 i 2 w zw. z art. 29 § 10 zdanie pierwsze u.SN). Odrzuceniu podlega również wniosek złożony po upływie terminu albo z innych

przyczyn niedopuszczalny (np. wniesiony przez podmiot inny niż wynika to z art. 29 § 7 u.SN).

W niniejszej sprawie wniosek z dnia 25 stycznia 2023 r. nie spełnia wymagań formalnych, o których mowa w art. 29 § 9 pkt 2 powołanej ustawy. Jak już wcześniej sygnalizowano, zgodnie ze wskazanym wyżej przepisem prawa, wniosek powinien zawierać przytoczenie okoliczności uzasadniających żądanie wraz z dowodami na ich poparcie. W ramach tych okoliczności wnioskodawca powinien wskazać okoliczności związane z powołaniem sędziego, jego postępowaniem po powołaniu, a także wpływ związanego z tym naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności na wynik sprawy z uwzględnieniem jej charakteru.

Wniosek złożony w niniejszej sprawie, o zbadanie spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności przez SSN Marka Motuka, powyższych wymagań formalnych w sposób oczywisty nie spełnia. Nie zawiera on bowiem żadnych okoliczności uzasadniających żądanie stwierdzenia, że wobec wskazanego sędziego zachodzą przesłanki, o których mowa w art. 29 ust. 5 u.SN oraz nie wskazuje jakichkolwiek dowodów na ich poparcie.

Wnioskodawca, argumentując zasadność swojego wniosku, powołuje się wyłącznie na okoliczności towarzyszące powołaniu SSN Marka Motuka, a wniosek w głównej mierze oparty jest na przytaczaniu wybiórczych orzeczeń sądów krajowych i międzynarodowych trybunałów. Sąd Najwyższy w niniejszej sprawie podziela stanowisko wyrażone w uzasadnieniu postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 marca 2023 r., sygn. I ZB 17/22, co do sposobu interpretacji orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego, Sądu Najwyższego oraz sądów i trybunałów międzynarodowych w odniesieniu do spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności.

Na tle aktualnie obowiązujących przepisów prawa, oraz w świetle i w duchu orzecznictwa sądów krajowych i europejskich trybunałów, stosunek braku bezstronności sędziowskiej – w związku z wnioskiem o zbadanie spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności lub wniosku o wyłączenie sędziego z przyczyn towarzyszących wyłącznie jego powołaniu - może być uwzględniony jedynie przy wykazaniu zindywidualizowanych okoliczności (skierowanych w stosunku do konkretnej osoby), które mogą mieć wpływ, co do jego oceny w

konkretnym postępowaniu. Wskazanie tych okoliczności (i przede wszystkim ich udowodnienie) spoczywa na stronie/wnioskodawcy, którzy taki wniosek składają. Jednakże konstytucyjne gwarancje nieusuwalności i niezależności sędziowskiej sprzeciwiają się temu, aby argumentację opierać wyłącznie na okolicznościach towarzyszących powołaniu sędziego. Ocenie takiej powinno podlegać postępowanie danej osoby (z uwzględnieniem szczególnej ostrożności), już po rozpoczęciu piastowania urzędu sędziego. Oznacza to, że bezstronność sędziowska powiązana jest ściśle m.in. z działalnością orzeczniczą, należyтым wykonywaniu obowiązków służbowych (godnie i niezawisłe) oraz odpowiadaniu kwalifikacjom moralnym i formalnym. Okoliczności towarzyszące powołaniu na urząd sędziowski nie powinny stanowić wyłącznej przesłanki do zastosowania instytucji tzw. testu niezawisłości, bezstronności i wyłączenia. Koniecznym jest, aby wnioskodawca, w sposób dostateczny uprawdopodobnił, że zachowanie, poglądy, czy nawet kwalifikacje danego sędziego, mogą mieć wpływ na brak bezstronności przy rozpoznawaniu konkretnej sprawy. Bezstronność jest synonimem obiektywizmu, braku uprzedzeń i neutralności wobec stron, a także niekierowania się przy rozstrzyganiu sprawy względami, które miałyby charakter inny niż merytoryczny. Przy ocenie, czy określona okoliczność może wywoływać wątpliwość co do bezstronności sędziego, trzeba uwzględnić nie tylko punkt widzenia strony, lecz także to, czy powołana okoliczność może powodować taką wątpliwość z perspektywy obiektywnie i racjonalnie działającego obserwatora, czy chodzi o wątpliwość uzasadnioną. Bazowanie wyłącznie na kryterium subiektywnym, opartym o indywidualne przeświadczenie lub nawet przypuszczenie strony, mogłoby prowadzić do przekształcenia instytucji testu niezawisłości i bezstronności instytucji wyłączenia sędziego w instrument służący odsuwaniu od postępowania sędziów, których strona/wnioskodawca uznaje za „niewłaściwych” przez pryzmat subiektywnego pojmowania własnych interesów, co stałoby w kolizji z celami tej gwarancji procesowej (tak postanowienie Sądu Najwyższego z 17 września 2021 r., II CO 68/21, LEX nr 3272304).

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji, na podstawie art. 29 § 9 pkt 1 i 2, art. 29 § 10 zd. 1 i art. 29 § 4 u.SN w zw. z art. 429 § 1, 93 § 1, 98 § 1 i art. 30 § 1 i 2 *in principio* k.p.k., przy czym orzeczenie wydano w składzie

jednoosobowym na podstawie art. 30 § 1 k.p.k. w zw. z art. 29 § 24 u.SN, gdyż podjęta decyzja procesowa nie stanowiła merytorycznego rozpoznania wniosku, o którym mowa w art. 29 § 15 u.SN

(r.g.)

[ał]